

KOUZLO MYSLIVOSTI

na starých pohlednicích

Radomil Šibrava

KOUZLO MYSLIVOSTI

na starých pohlednicích

Radomil Šibrava

KOUZLO MYSLIVOSTI

na starých pohlednicích

Na přední straně potahu knihy idylická pohlednice od německého malíře Josefa Ringeilena z Mnichova. Od roku 1900 se začala prodávat v Německu, ale následně i v Čechách a jiných evropských zemích. Vábení srnce vábničkou a jeho opatrné přiskočení ze zcela opačné strany než se předpokládalo, patřilo vždy k dokonalým mysliveckým zákonům schválnosti.

Na protější straně humorná pohlednice W. Gräbheina od vydavatelské firmy P. + C. M ze série 114 byla odeslána z Innsbrucku v roce 1907. Liška, považovaná za zhaslou, se po obrnné ráně probudila a zakousla do nohy lovce. Tento humorný motiv se objevoval i na jiných pohlednicích jak s liškou, tak i s jezevcem nebo s vydrou.

Nakladatelství Průžová Jitka – TVÁŘE

v roce 2014

© Radomil Šibrava

© Průžová Jitka – Tváře

Svatý Hubert

ZA STARÝCH ČASŮ SE MYSLIVCI RÁDI HALILI DO TAJÚPLNÉHO ŠERA. Z JEJICH MNOHDY AŽ VYBÁJENÝCH A KOUZLY OBESTŘENÝCH SCHOPNOSTÍ VZNIKALY RŮZNÉ POVĚRY A LEGENDY, SPOJOVANÉ ČASTO S NADPŘÍROZENÝMI SILAMI A VYŠŠÍMI MOCNOSTMI. JIŽ ZA DOB POHANSKÝCH UCTÍVALY RŮZNÉ NÁRODY SVÉ BOHY I BOHYNĚ LOVU. STAŘÍ POHANŠTÍ SLOVANÉ A MEZI NIMI OBZVLÁŠTĚ ČECHOVÉ UCTÍVALI BOHYNĚ LOVĚNU. S PŘÍCHODEM KŘESŤANSKÉ VÍRY SE STAL V ČECHÁCH PATRONEM MYSLIVCŮ SV. EUSTACH, KTERÉHO ČASEM ZASTÍNIL SV. HUBERT. TEN SE NARODIL V 7. STOLETÍ N. L. VE FRANCII JAKO PRVOROZENÝ SYN BERTRANDA, VÉVODY AKVITÁNSKÉHO. HUBERT BYL VÁŠNIVÝM LOVCEM A PO PŘEDČASNÉ SMRTI SVÉ ŽENY OPUSTIL ŠLECHTICKÝ DVŮR A UCHÝLIL SE DO HLUBOKÝCH LESŮ V ARDENÁCH, KDE SE VĚNOVAL LOVU. PODLE LEGENDY SE MU JEDNOU PŘI LOVU ZJEVIL JELEN, KETRÉMU MEZI PAROHY ZÁŘIL KŘÍŽ. Z TOHOTO KŘÍŽE PROMLUVL K HUBERTOVĚ HLAS KRISTA, KTERÝ HO NABÁDAL, ABY SVŮJ ŽIVOT ZMĚNIL A ZASVĚTIL JEJ VÍŘE A BOHU. HUBERT SE NÁSLEDNĚ VZDAL LOVU, OBRÁTIL SE NA VÍRU A NAKONEC PŮSOBIL JAKO BISKUP. PO SMRTI BYL PROHLÁŠEN ZA SVATÉHO A STAL SE PATRONEM MYSLIVCŮ. DO ČECH SE JEHO KULT DOSTAL ZÁSLUHOU FRANTIŠKA ANTONÍNA HRABĚTE SPORCKA V 17. STOL. Z NĚMECKA. V ČECHÁCH PAK ROKU 1695 HRABĚ SPORCK ZALOŽIL ŘÁD SV. HUBERTA.

Krásná barevná litografie odeslaná 9. dubna 1901 z Kolozsváru v Maďarsku. Nejčastěji býval posvátný jelen zobrazován se sv. Hubertem nebo jen samotný, ale zde je netradičně s hajným na posedu.

Vlevo výřez z pohlednice od Hanse Stubenrauch, na níž je sv. Hubert znázorněn v poněkud nezvyklé podobě. Jednak drží místo tradiční kuše oštěp a dále má kolem hlavy svatozář, což na jiných pohlednicích nebývá.

Jelen evropský

SYMBOLEM MAJESTÁTNOSTI NAŠÍ PŘÍRODY, ALE I MYSLIVOSTI VŽDY BÝVAL A STÁLE ZŮSTÁVÁ JELEN. PLNÝM PŘÁVEM JE ZÁROVEŇ OZNAČOVÁN ZA KRÁLE LESŮ A ZVĚŘ JELENÍ, TEDY JELEN, LAŇ A KOLOUCH ZA ZVĚŘ KRÁLOVSKOU. JIŽ ZA DÁVNÝCH ČASŮ PATŘIL NEODMYSLITELNĚ K NAŠÍ PŮVODNÍ ZVĚŘI, ALE BOHUŽEL PRÁVĚ NÁŠ PŮVODNÍ JELEN BYL KDYSI TĚMĚŘ VYHUBEN A DNEŠNÍ JELEN EVROPSKÝ JE POUZE JEHO POTOMKEM, VZNIKLÝM-POSTUPNÝM KŘÍŽENÍM RŮZNÝCH JELENÍCH PODDRUHŮ. NEJČASTĚJI OBÝVÁ HORNATÉ OBLASTI S ROZSÁHLÝMI A HLUBOKÝMI LESY. PRO KAŽDÉHO, KDO ZAVÍTÁ DO TĚCHTO OBLASTÍ Z MÍST BEZ VÝSKYTU JELENA, OBZVLÁŠTĚ V DOBĚ ŘÍJE JE SETKÁNÍ S NÍM VŽDY VELKÝM A NEVŠEDNÍM ZÁŽITKEM, KTERÝ SI PAK UCHOVÁVÁ MNOHDY PO CELÝ ŽIVOT. LANĚ KLADOU (RODÍ) KOLOUCHY KONCEM KVĚTNA A V ČERVNU. JELENÍ ŘÍJE ZAČÍNÁ ZPRAVIDLA V POLOVINĚ ZÁŘÍ A POKRAČUJE V ŘÍJNU. PAROHY SHAŽUJE JELEN V ÚNORU AŽ BŘEZNU. OHLEDNĚ JELENÍHO PAROŽÍ JE ZAJÍMAVÉ ZMÍNIT VÝNOS SNĚMOVNÍHO USNESENÍ ZE 16. STOL., KTERÝ TEHDY NAŘIZOVAL, ABY SE TROFEJE-MI ZVĚŘE, KTEROU ULOVIL CÍSAŘ A JEHO SYNOVÉ ZDOBILY LOVECKÉ ZÁMKY. TO SAMÉ PLATILO I O JELENÍCH SHOZECH. NASTARÝCH OBRAZECH, ALE I POHLEDNICÍCH BYL JELEN TOUTO NEJČASTĚJI ZOBRAZOVANOU ZVĚŘÍ.

Pohlednice jeleního páru od Moritze Müllera ml. pochází sice z roku 1906, ale zaslána byla poštou až v listopadu 1914 ze zákopů v Srbsku, jakýmsi německým vojákem domů do Drážďan. Malířovu dovednost nám potvrzuje i dokonale vystižené lesní pozadí.

Vlevo výřez z pohlednice Hermannu Gemeinhardta s pravidelným korunovým čtrnáctěrkem. Pohlednice neprošla poštou.

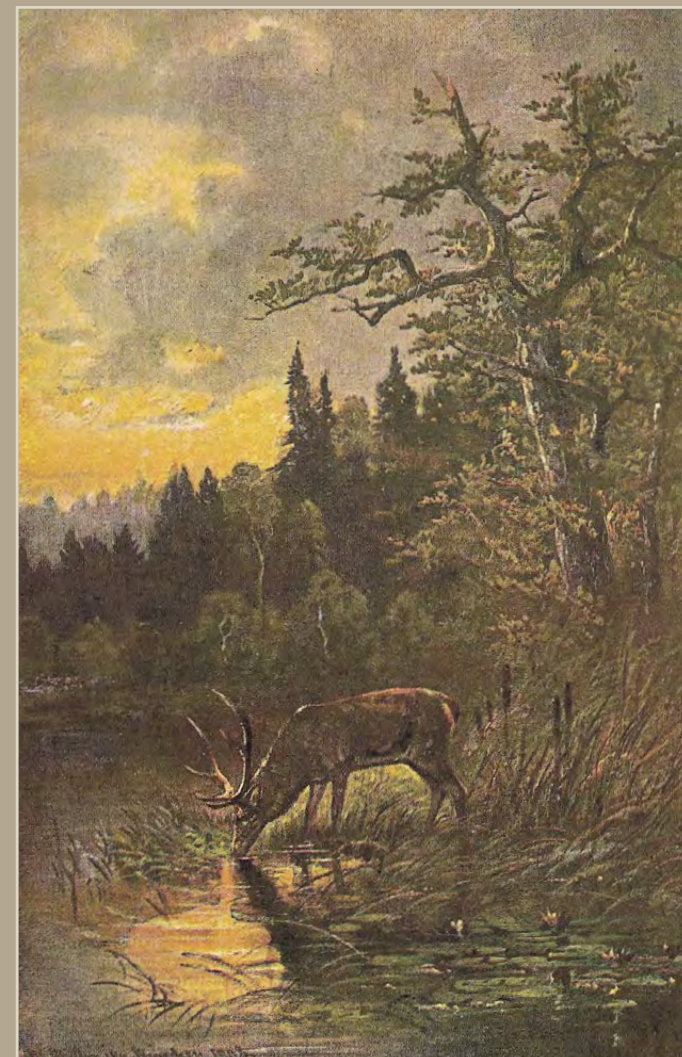
Dne 6. února 1919 byla v Německu odeslána tato pohlednice do Hamburгу. Ludvig Fromme na ní věrohodně zachytil nejen jelena samotáře, ale i okolní krajinu. V dále pomalu stoupá šedobílá pára z pařících se lesů a líně se nad nimi povaluje. Slovy starého hajného - les vaří mlhu. Porostou houby.

Ředitelství Občanské školy ve Zruči nad Sázavou odeslalo tuto pohlednici do Dolního Města u Světlé nad Sázavou v roce 1907. Zasněžený les a západ slunce umocňují příchod mrazivého podvečera. Jeleni se po ukončení řje od laní oddělují a vytvářejí si své tlupy. Pohlednice od Moritze Müllera ml.

Pohlednice z roku 1909 od Moritze Müllera ml. poštou neprošla. Jelení paroží je nazýváno od špičáků přes vidláky a šesteráky až po nejsilnější trofeje podle počtu výsad. Ovšem raritou je jelení paroží šestašedesáteračka uloveného roku 1696 v Německu. Je nyní na zámku Moritzburg, kde byla natáčena česká pohádka Popelka.

V roce 1908 odeslal jakýsi lesní adjunkt tuto pohlednici Moritze Müllera ml. z Německa do Holandska. Jeleni bývají aktivní obvykle až za soumraku, kdy jsou vidět i při pastvě na loukách a lesních paloucích. Laně a kolouchové, tedy zvěř bez paroží se nazývá zvěř holá. Jelen evropský bývá označován též jako lesní.

Když liška dostane chuť na mladou srnčinu, musí se mítí na pozoru. Běda lišce, byla-li zpozorována starou srnou nebo srncem. Vrhnu se na lišku jako vzteklice a jako krupobití sypají se rány kopýtky na tělo její a strašlivě podupána odchází do křoví. Úryvek ze 130 let staré knihy je pohlednici Moritze Müllera ml. neprošlé poštou jak psaný na míru.

Také motiv pohlednice Wilhelma Gräbheina, psané roku 1912 z Malenovic do Chotouchova je vhodný k textu, psanému synem hajného. Milý strýčku, za Vohrádkama u potoka jsem našel dva mrtvé srnce. Parůžky mají do sebe úplně zaseknutý a nijak nejdou oddělit. Přijď brzo k nám a uvidíš.

Lojzík

Srnčí zvěř ožívuje a zdobí naše honitby. Cestu nám může zkřížit nejen pod zelenou klenbou šumících lesů, na loukách a polích, ale i u rybníků, jako namaloval Moritz Müller ml. roku 1905 na své pohlednici, která putovala o rok později z Paříže do Prahy.

Ku změně roku 1903 na 1904 a srdečnému blahopřání zvolil pan Vaněk 28. 12. 1903 pohlednici Moritze Müllera ml. Adresoval ji lesnímu účetnímu Bedřichu Kalfusovi do obce Dolní Příim. Srnčí zvěř přebarvuje dvakrát do roka, na jaře a na podzim. Zimní srst je hustší a šedá.

Daněk evropský

OPROTI JELENÍ A SRNČÍ ZVĚŘI NENÍ ZVĚŘ DAŇČÍ, TEDY DANĚK, DANĚLA A DAŇČE NAŠÍ PŮVODNÍ ZVĚŘÍ. DO ČECH BYL DANĚK DOVEZEN JIŽ VE STŘEDOVĚKU, KRÁTCE PO HUSITSKÝCH VÁLKÁCH Z TEPLEJŠÍCH KRAJIN KOLEM STŘEDOZEMNÍHO MOŘE A JIHOZÁPADU MALÉ ASIE. PŘESTOŽE BYL U NÁS PŮVODNĚ CHOVÁN POUZE V OBORÁCH, DOCHÁZELO POZDĚJI OBČAS K JEHO ZÁMĚRNÉMU VYPOUŠTĚNÍ DO VOLNÉ PŘÍRODY. ČASTĚJI SI ALE CESTU K VĚTŠÍ SVOBODĚ NAŠEL SÁM POTÉ, CO VYUŽIL NEDOKONALE OPLOCENÝCH OBOR A UTEKL Z NICH. DÍKY SVÉ AKLIMATIZAČNÍ SCHOPNOSTI SE PŘIZPŮSOBIL NAŠÍM PODMÍNKÁM A ROZŠÍŘIL SE POSTUPNĚ DO VŠECH JEMU VYHOVUJÍCÍCH OBLASTÍ. DNES SE S NÍM MŮŽEME SETKAT I TAM, KDE BY JEŠTĚ PŘED PÁR LETY PŮSOBIL SPÍŠE EXOTICKY.

PŘESTO ALE STÁLE PATŘÍ MEZI NAŠÍ VZÁCNĚJŠÍ SPÁRKATOU ZVĚŘ. NEJTYPICKTĚJŠÍMI JSOU PRO DAŇKA JEHO LOPATOVITÉ PAROHY A BÍLÉ SKVRNY NA LETNÍ REZAVOHNĚDÉ SRSTI, KTERÉ SE ALE NA TMAVÉ ZIMNÍ SRSTI ZTRÁCEJÍ. DANĚLY KLADOU DAŇČATA NEJČASTĚJI V ČERVNU. ŘÍJE U DAŇKŮ ZAČÍNÁ IHNED POČÁTKEM ŘÍJNA A BĚHEM ŘÍJNA VĚTŠINOU I KONČÍ. STAŘÍ ŘEKOVÉ VĚŘILI TOMU, ŽE DAŇCI ZABÍJEJÍ HADY A PROTO DAŇKY VYSAZOVALI V OBLASTECH, KDE SE HADŮ OBÁVALI. NA STARÝCH POHLEDNICÍCH SE DANĚK OBJEVUJE JEN MÁLO, TAKŽE JSOU VZÁCNĚJŠÍ.

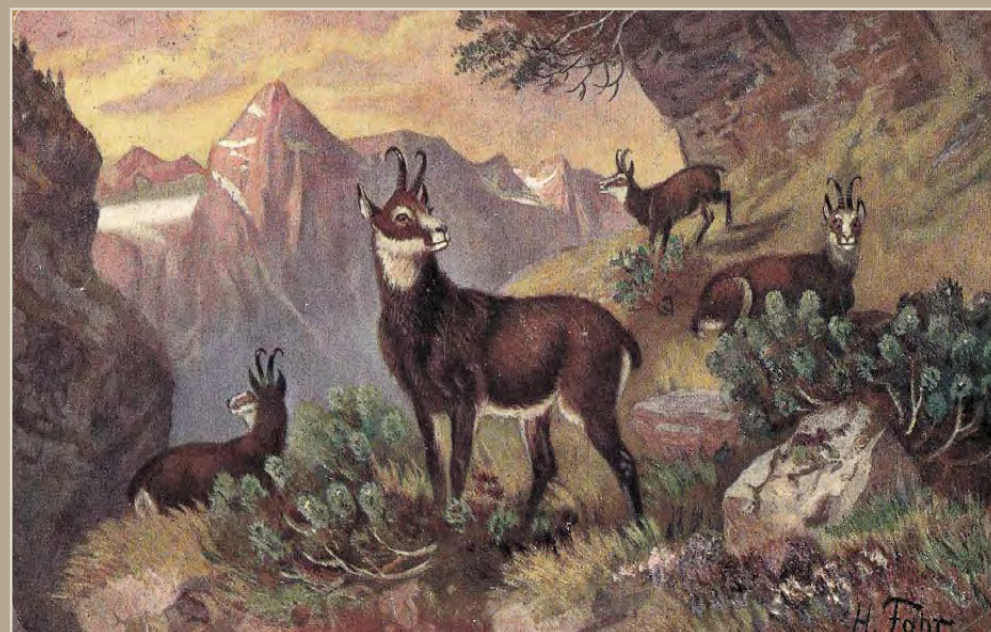
Německá pohlednice od neznámého autora se proběhla poštou v roce 1914 skutečně jen v Německu, z Chamu do Mnichova. První zprávy o chovu daňků u nás jsou z roku 1465 z Moravy, konkrétně z obce Podivice na Vyškovsku. Daněk byl ale v Čechách chován určitě již i dříve.

Vlevo výřez z pohlednice Moritze Müllera ml., odeslané roku 1920 z Francie do Rakouska.

V Rakousku vyrobená pohlednice od nezjištěného autora poštou neprošla. Zobrazuje možnost kruté reality kamzičí říše. Kamzíci jsou velmi chytří a houževnatí, ale přesto si ve vysokých horách jakékoliv zaváhání, špatné šlápnutí a větší síla protivníka mohou vyžádat při pádu ze skal tu nejvyšší daň.

Ve dnech 13.–14. března 1914 putovala poštou po Belgii tato pohlednice od H. Fahra s tlupou kamzíků. Se začátkem kamzičí říše se k tlupám přidávají starší samci, kteří svádějí s těmi mladšími souboje. Během říše jsou u kamzičí zvěře více aktivní tzv. fíky, což jsou pachové žlázy. Ty má kamzík, ale i kamzice na hlavě za růžky.

Slečně učitelce Řehořové do Králova Městce přišla v roce 1910 z Rakovníka tato pohlednice Moritze Müllera ml. s prchajícími kamzíky, chránícími ohrožené kamzíce před orlem. Kamzičí růžky a rohy všeobecně jsou produktem kůže a neshazují se, kdežto parohy jsou produktem kosti a shazují se každý rok.

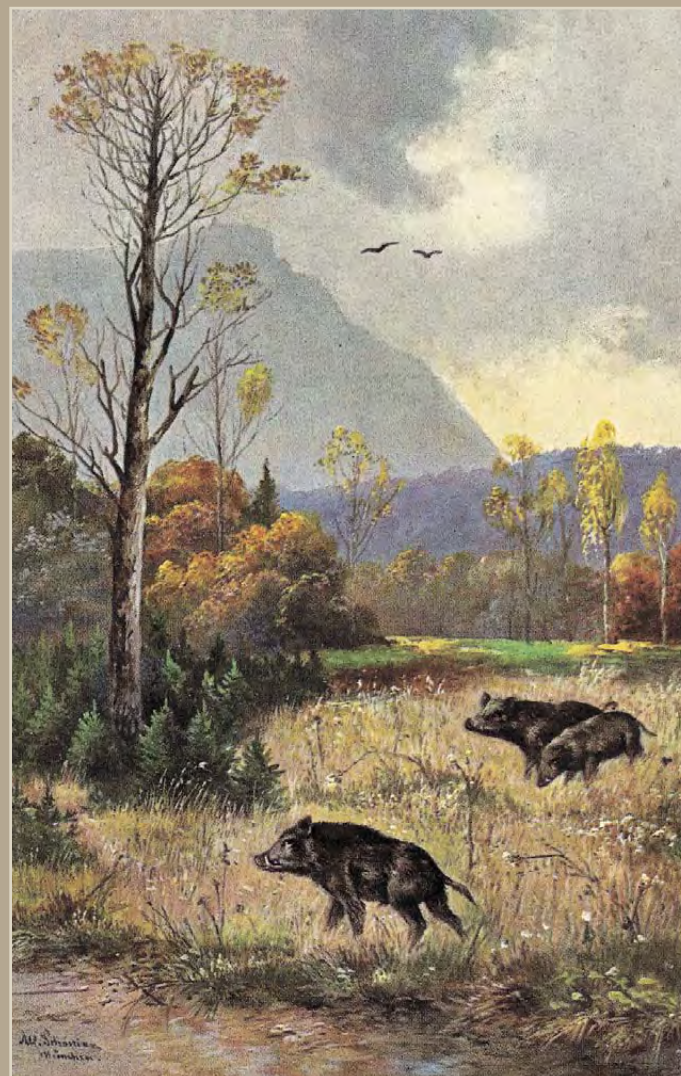

Jakýmsi mlžným oparem zahalené zapadající slunce bude ještě chvíli kamzíků svítit, než zcela zajde. Pak nastane tuhá mrazivá noc ve sněhu na skalách. Je nejvyšší čas najít místo k zalehnutí. Tuto pohlednici od malíře Gustava Matteie přinesl pošták 14. 2. 1908 slečně Karole Herterové v bavorském Arnsteinu

Pohlednice Moritze Müllera ml. poštou neprošla. Černá zvěř dokáže v nesnázích, nebezpečí, ohrožení mláďat, při postřelení či jiném poranění a při rozdráždění psy zaútočit i na člověka. Kňour při tom klape a skřípe svými zbraněmi, tedy klektáky a páráky, kterými trhá od zdo-la vzhůru. Bachyně se brání tím, že kousne. Její zuby nenazýváme ani páráky ani klektáky, ale háky.

Z Děčína do Levína putovala v září 1914 pohlednice Alfreda Schö-niana. Děčínské panství bylo za časů hraběte Jana Josefa z Thunů (1732–1779) známo nákladnými honbami a zazvěřením. Černá zvěř ale později následkem honebního patentu z r. 1786 téměř vymizela. Pouze v roce 1815 zde byly střeleny dva kusy a pak až v letech 1833, 1876 a 1879 po jednom kusu, který nejspíše utekl z obory.

Pohlednice Hanse Wernera Schmidta poštou neprošla. Divočáci se velmi rádi otírají a drbou o převážně jehličnaté kmény stromů, takže jejich štětiny pak bývají slepeny pryskyřicí. Dříve, když se stříleli divočáci i drobnými broky, nebylo možné jejich jakýsi krunýř, slepený ze štětín, pryskyřice a bahna kališť mnohdy ani prostřelit. Kdysi se takovému divočáku říkalo usmolenec.

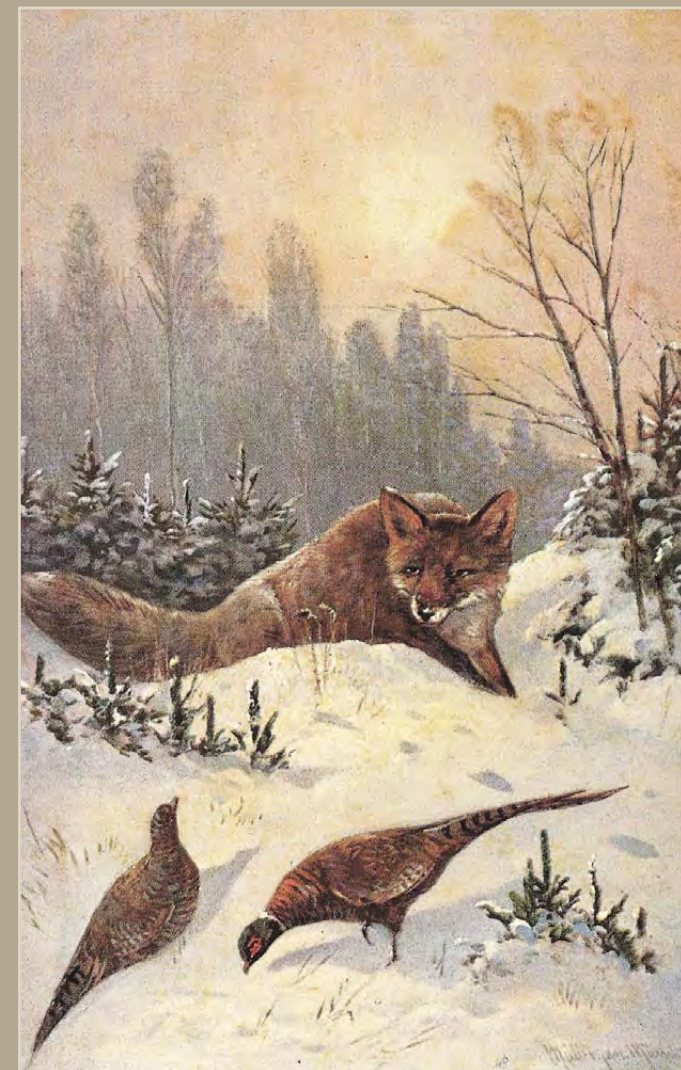
Na této pohlednici Alfreda Schö-niana, odeslané z Prahy do Kunratic na adresu obchodníka Aloise Váňi je zajímavé jednak to, že pisatel Vojta Křivohlavý použil pohlednici starou více než 30 let, ale mnohem zajímavější je datum odeslání - 27. květen 1942, tedy v den, kdy byl v Praze spáchán atentát na Reinharda Heidricha. Čas na razítku je 10 hodin dopoledne, což bylo asi půl hodiny před samotným atentátem.

Zimní krajinu s výjevem lišky, snažící se připravit o kořist mladého jestřába zvolil pro svou pohlednici G. Arnoukd. Tato pohlednice je skutečnou cestovatelkou. V prosinci 1909 byla odeslána z Belgie do New Yorku v USA, kde zůstala 104 let a v prosinci roku 2013 se vydala přes oceán zpět do Evropy, tentokrát do České republiky, města Kutné Hory.

Obrázek Moritze Müllera ml. je namalovaný jako na objednávku k lovecké knize z 19. stol., kde je o lišce psáno, že lapena za běhák bez rozmyšlení si jej uhryzne a tak se osvobodí, zmizí jako přelud. Roku 1905 obdržel tuto pohlednici jistý Pépi Hovorka, pekařský učeň v Praze od kamaráda ze Spomyšle, který ho varuje před nástrahami města.

Paní Kateřině Šebkové byla do Hlízova zaslaná v roce 1905 pohlednice od dcery Josefy z Malenovic, s přáním k narozeninám. Moritz Müller ml. zachytil lstivou lišku, chystající se zaútočit na bažanty, ale také krajinku v zimním hávu a blížící se podvečer se zavimnáním sluncem. Právě v době vysokého sněhu, když lišky nemohou lovit hraboše, nebo v době odstavování liščat jsou jiné zvěři nejvíce nebezpečné.

Dne 22. prosince 1926 byla ze Sv. Jana - Sedlce odeslána do Prahy panu Petru Kompišovi, redaktoru „Venkova“ pohlednice s přáním veselých vánoč. Malíř Moritz Müller ml. na ní mistrovsky ztvárnil vydařené liščí dopadení tetřeva na sněhu. Liška byla nazývána nejnebezpečnějším srstnatým škůdcem přírody, jehož se bojí vše co běhá, létá, ale i co se plazí.

Jezevec lesní

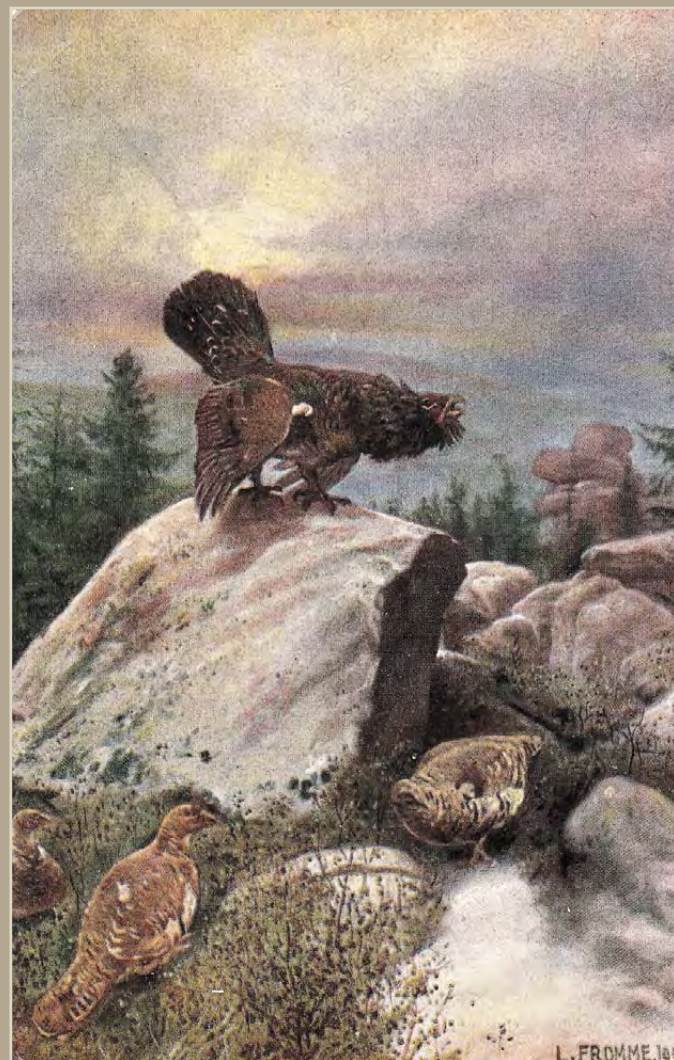
JAKÝMSI ZLENIVĚLÝM, NEVRLÝM A NABRUČENĚ PŮSOBÍCÍM ZVÍŘETEM JE JEZEVEC. BÝVAL VŽDY POVAŽOVÁN ZA SAMOTÁŘE, TAKŽE I NA STARÝCH POHLEDNICÍCH BYL ZOBRAZOVÁN NEJČASTĚJI SÁM, PŘEDEVŠÍM PŘI SVÝCH POTULKÁCH ZA TAJEMNÝCH MĚSÍČNÍCH NOCÍ. JEŠTĚ PŘED PADESÁTI LETY TENTO NÁZOR O SAMOTÁŘI PŘETRVÁVAL, ALE NÁSLEDNÁ POZOROVÁNÍ POTVRDILA, ŽE ŽIJE SPÍŠE V PÁRECH A VEDE I RODINNÝ ŽIVOT S MLÁDATY. JELIKOŽ VŽDY VEDL VELMI SKRYTÝ ZPŮSOB ŽIVOTA, BÝVAL ČASTO POVAŽOVÁN ZA VZÁCNÉHO I V LOKALITÁCH, KDE PŘI TOM ŽIL CEKLEM BĚŽNĚ, POUZE UTAJENĚ. JIŽ V HISTORII BYL A STÁLE JE ROZŠÍŘEN TÉMĚŘ PO CELÉ EVROPĚ AŽ PO STŘEDNÍ ASII. ZA POTRAVOU VYCHÁZÍ NEJČASTĚJI DO BLÍZKÉHO OKOLÍ PO SETMĚNÍ I BĚHEM NOCI A TEPRVE S ROZBŘESKEM SE VRACÍ DO SVÝCH NOR – HRADŮ. TÝ SI VYHRABÁVÁ ÚČELOVĚ ČLENITÉ A ROZSÁHLÉ S HLAVNÍM DOUPĚTEM PRO ODPOČINEK – KOTLEM. V NORÁCH S NĚKOLIKA VSUKY – VÝCHODY UDRŽUJE ČISTOTU. JAKO NAŠE NEJVĚTŠÍ LASICOVITÁ ŠELMA SE LIŠÍ OD OSTATNÍCH TÍM, ŽE SE UKLÁDÁ ZPRAVIDLA OD LISTOPADU DO BŘEZNA K NEPRÁVĚMU ZIMNÍMU SPÁNKU. JDE O JAKÝSI ZIMNÍ KLIDOVÝ, ALE PŘERUŠOVANÝ SPÁNEK, COŽ POZNÁME PODLE STOP NA SNĚHU. PÁŘÍ SE OD JARA AŽ DO PODZIMU, ALE DÍKY UTAJENÉ BŘEZOSTI VRHAJÍ JEZEVCICE SVÁ JEZEVCATA OD ÚNORA DO BŘEZNA.

Tato pohlednice jezevce s ulovenou myší neprošla poštou. Její autor, malíř Friedrich Wilhelm Kuhnert (1864 - 1926) patřil ve své době k nejvýznamnějším německým malířům zvěře. Jeho nejčastěji malovaným zvířetem byl ale africký lev.

Vlevo výřez z pohlednice jezevce od Moritze Müllera ml., zaslané v roce 1907 důstojné paní Pavle Opočenské, choti evangelického faráře do Nikolčic na Moravě.

Z Milevska do Putimi cestovala tato pohlednice Ludwiga Frommeho v roce 1909. Po většinu roku žijí obě tetřeví pohlaví odděleně a setkávají se většinou jen během toku. Přes den se zdržují na zemi, ale noc tráví zahřadování na stromech, nejčastěji jehličnatých. Je zajímavé, že pokud si k zahřadování vyberou strom listnatý, pak pouze osiku nebo buk a jen zcela výjimečně dub, jiný ne.

Panu MUDr. Alfredu Hořicemu v Mnichově Hradišti byla 10. 12. 1901 odeslaná z Klokočky pohlednice s tetřevem. Přestože původní obraz tetřeva namaloval český malíř Václav Lev (Leo) Anderle, provedla jeho dokonalou reprodukci firma Husník Häusler, Praha - Žižkov. Husníkovy reprodukce byly tak dokonalé, že je od svých originálů těžko rozlišovali samotní autoři. Jakub Husník byl synem lesníka na lobbkovickém panství.

Pohlednice Moritze Müllera ml. poštou neprošla. Tetřeví tok začíná jakýmsi klepáním, nebo-li „pukáním“. Dále pokračuje „trylkem“, který tetřev zakončí mlaskavým „vylousknutím“, připomínajícím zvuk při odšpuntování láhve vína. Svou tokátu končí „broušením“, připomínajícím vzdálené broušení kopy. Při broušení, která trvá max. 4 vteřiny je tetřev jak sluchově, tak i zrakově méně pozorný, čehož využívali lovci k přiskakování

Pohlednice Hanse Leittera poštou neprošla. Než se lovec k tokajícímu tetřevovi dostal a mohl na něj zamířit, musel si projít mnohými útrapami. Vstávalo se během noci a pak se cestou k tetřevovi musel zdolat náročný terén ve tmě, často plný pádů a úrazů. Staří myslivci tvrdili, že tetřeví tok končí v době vyvinutí bukového listu a tetřevovi často říkali pouze „velký pták“. Dnes je u nás nazýván opeřeným králem Šumavy.

Tetřívěk obecný

NA PROCHLADLÝCH JARNÍCH LOUKÁCH ZAČALO SVÍTAT. V ZAROSENÉ TRÁVĚ PROTI SOBĚ ÚTOČÍ A KODRCAJÍ SE DVA KOHOUTCI, ZDOBENI LYROVITÝMI TATRČEMI. RŮZNĚ PŘI TOM POSKAKUJÍ, TOČÍ SE A SOUPEŘÍ O PŘÍZEŇ OPODÁL POSTÁVAJÍCÍCH SLEPIČEK. TAK TO JE NEJSPÍŠE NAŠE NEJČASTĚJŠÍ PŘEDSTAVA A VIDINA TETŘÍVKA, DOKONCE I PRO TY, KTEŘÍ SE S NÍM VE VOLNÉ PŘÍRODĚ NIKDY NESETKALI A NEJSPÍŠE ANI NESETKAJÍ. V ČESKÉ MYSLIVOSTI BYL TETŘÍVEK V MINULOSTI POVAŽOVÁN ZA DRUHÉHO NEJDŮLEŽITĚJŠÍHO ZÁSTUPCE LESNÍHO PTACTVA, HNED PO TETŘEVOVI. TETŘÍVCI MĚLI VŽDY NEJRADĚJI KLIDNÉ A ŘÍDKÉ LESY, STŘÍDAJÍCÍ SE S BŘEZINAMI, VŘESOVIŠTI A LOUKAMI V CHLADNĚJŠÍM PODNEBÍ. JAKÁKOLI ZMĚNA RÁZU KRAJINY BYLA PRO VÝSKYT TETŘÍVKŮ POHROMOU. KOHOUTCI ŽIJÍ BĚHEM ROKU ODDĚLENĚ OD SLEPIČEK A SETKÁVAJÍ SE POUZE V DOBĚ TOKU, KTERÝ PROBÍHÁ ZPRAVIDLA OD BŘEZNA DO KVĚTNA. TETŘÍVCI PŘILÉTAJÍ NA OBLÍBENÁ TOKANIŠTĚ JEŠTĚ ZA ŠERA PŘED ROZEDNĚNÍM A SOUPEŘÍ MEZI SEBOU O SLEPIČKY, KTERÉ PŘILÉTAJÍ AŽ POZDĚJI. KOHOUTCI SE OZÝVAJÍ PŠOUKÁNÍM A BUBLÁNÍM A NA TOKANIŠTÍCH JICH SOUPEŘÍ NĚKOLIK DVOJIC, Z NICHŽ POUZE VÍTĚZOVÉ OŠLAPÁVAJÍ – POJÍMAJÍ SLEPIČKY. TY NÁSLEDNĚ SNÁŠEJÍ DO HNÍZDA NA ZEMI 5–12 VAJEC, NA KTERÝCH SEDÍ TĚMĚŘ 4 TÝDNY.

Velectěnému panu Ferdinandovi Schieremu, knížecímu revírníkovi do Lizu, pošta Březnice byla 9. 7. 1906 odeslaná z Milešova u Sedlčan tato pohlednice Alfreda Schöniiana s tetřívky.

Vlevo výřez z pohlednice Friedricha Reimanna, která neprošla poštou. Na obrazech i pohlednicích byli tetřívci hřadující na stromech zobrazováni jen velmi zřídka.

Sovy a dravci

Již v dobách, kdy pradědové našich pradědů byli ještě dětmi, vyvolávalo pouhé noční soví zahoukání v lidech strach a zlé předtuchy. Z nich postupně vznikaly strašidelné pověry, spojované i se smrtí. Umocňoval to i noční výskyt sov ve starých zříceninách, na hřbitovech, hradních i kostelních věžích, půdách i v tajemných lesích a skalách. Ve skutečnosti ale sovy zaslouží místo odsouzení spíše obdiv. Za dne se ukrývají na tichých místech a s večerním soumrakem vylétají až do svítání na lov. Jsou většinou stálí, hnízdit mohou i vícekrát do roka. Tok probíhá podle různých druhů sov nejčastěji od února do dubna. Samice snášejí od 2 do 6 vajec a sedí na nich 4 týdny.

Na denní pernaté dravce bylo např. v II. pol. 19. stol. nahlíženo takto – hubíce množství myší, hadů i jiné odporné plémě jsou mnozí užiteční, mnozí požívají zákonité ochrany avšak v české myslivosti jsou bráni za ptactvo škodné, lstivé, zákeřnické a málo ušlechtilé. A tak bylo za pernatou škodnou považováno vše, co mělo zahnutý zobák a ostré zahnuté drápy. Dnešní myslivost již ale dravce chrání. Podle druhů hnízdí od března do května, průměrně mívají 2–6 vajec a sedí na nich nejčastěji 30–35 dní.

Tato pohlednice rodinky výrů od malíře ptáků Maude Scrivenera poštou neprošla. Staří myslivci výra nazyvali králem noci. Dnes se mu často říká bubák, podle jeho latinského názvu Bubo bubo. V době toku se samec ozývá houkáním, které opakuje až 100x po sobě.

Vlevo výřez z pohlednice Alfreda Schöniara s výrem a uloveným tetřívkem. Pohlednice šla roku 1910 z Německa do Čech.

Další srstnatá a pernatá zvěř

VYDEJME SE NYNÍ NA DALŠÍ ŠOULAČKU PŘÍRODOU, NAŠLAPUJME OPATRNĚ A TIŠE TRÁVOU, JEHLIČÍM, MECHEM I BORŮVČÍM A OBČAS SE ZADÍVEJME TAKÉ VZHŮRU, DO ŠUMÍCÍCH KORUN STROMŮ. PŘIPOMENEME SI DALŠÍ SRSTNATOU A PERNATOU ZVĚŘ, KTERÁ K NAŠÍ ZVÍŘENĚ PATŘILA A DOSUD PATŘÍ. KAŽDÝ SBĚRATEL STARÝCH MYSLIVECKÝCH POHLEDNIC SI BRZO POVŠIMNE TOHO, ŽE NA NICH SICE BYLA ZOBRAZOVÁNA PRAKTICKY VEŠKERÁ ZVĚŘ, ALE JEDNOTLIVÉ DRUHY BYLY CO DO MNOŽSTVÍ POHLEDNIC ZASTOUPENY VELMI ROZDÍLNĚ. ČÍM BYLY DRUHY ZVĚŘE UŠLECHTILEJŠÍ A ŽÁDANĚJŠÍ, TÍM BYLY I VÍCE ZASTOUPENY NA POHLEDNICÍCH, NAPŘ. JELENI, SRNCI A KAMZÍCI. NAOPAK TCHOŘŮ, KUN, LASIC, JEZEVCŮ, VRAN, STRAK, SOJEK A JINÝCH ŠKODNÝCH DRUHŮ BYLO NA POHLEDNICÍCH MÁLO. MÉNĚ, AŽ VZÁCNĚ BYLA ZOBRAZOVÁNA ZVĚŘ DOVEZENÁ, NAPŘ. DANĚK, MUFLON, DIVOKÝ KRÁLÍK, NOREK, DIVOKÝ KROCAN A TAKÉ NĚKTERÍ TAŽNÍ PTÁCI, JAKO KUKAČKA, DROP, JEŘÁB A KŘEPELKA. ANI POHLEDNIC DRAVCŮ A SOV NEBYLO MNOHO. DIVOČÁKŮ BYLO NA POHLEDNICÍCH TAKÉ MÉNĚ, COŽ ALE OVLIVŇOVAL TEHDEJŠÍ MALÝ VÝSKYT V PŘÍRODĚ. NEJVÍCE SE NA POHLEDNICÍCH OBJEVOVALA POČETNÁ LOVNÁ ZVĚŘ, KROM JIŽ ZMÍNĚNÉ VYSOKÉ A SPÁRKATÉ DÁLE LIŠKA, ZAJÍC, BAŽANT, KOROPTEV, TETŘEV, TETŘÍVEK, SLUKA A KACHNY.

Pohlednice Wilhelma Kunherta s tchořem a ulovenou koroptví i s opodál přihlížející lasicí poštou neprošla. Kombinace obou těchto lasicovitých šelem na jedné pohlednici zároveň je přímo ojedinělá.

Vlevo výřez z poštou neprošlé pohlednice lesních kun od K. Wagnera. Lesní kuně se říká též větevnice, pelešnice nebo medovka, podle nažloutlé náprsenky. Malíř namaloval i past s nastraženou veverkou, tzv. tlůčky.

Pytláci

BLÍŽILA SE PŮLNOC. MĚSÍC NA OBLOZE ŠEL DO ÚPLŇKU A SVÍTIL PO CELÉM KRAJI. LETNÍ TEPLÁ NOC VONĚLA SENEM A OBILÍM. VES UŽ SPALA. VŠUDE BYLO TICHO, POUZE KDESI V DÁLI ZE STATKU ZAŠTĚKAL PES A OD ŽITNÉHO POLE SE OZÝVAL CVRČEK. U CHALUPY PŘIKRČENÉ KE STRÁNI POJEDNOU SLABĚ VRZLY DVEŘE A VEN VYŠLA ZAHALENÁ POSTAVA MUŽE. ZA STÁLÉHO OHLÍŽENÍ SE MUŽ VYDAL ZA HUMNA SMĚREM K LESU. KDYŽ K NĚMU DOŠEL, POKLEKL DO TRÁVY A SLOŽIL DOHROMADY FLINTU, KTEROU MĚL SCHOVANOU POD BLŮZOU. PAK UŽ SE JEN ZTRATIL V TAJEMNÉM LESE A SPLYNUL S TMOU. TĚSNĚ PŘED SVÍTÁNÍM NA DRUHÉM KONCI LEŠA PADLA RÁNA. SOUČASNĚ S NÍ PADL DO ZAROSENÉ TRÁVY I SILNÝ SRNEC. PRÁVĚ TEN SRNEC, KTERÉHO PŘED PYTLÁKY HLÍDALO PRO PANA BARONA NĚKOLIK HAJNÝCH V OKOLÍ. MARNĚ.

PYTLÁCTVÍ PROVÁZELO MYSLIVOST PRAKTICKY OD JEJÍHO VZNIKU V DOBÁCH RANNÉHO FEUDALISMU. ZPOČÁTKU HROZILI HAJNÍ NA PYTLÁKY POUZE VAROVNĚ ZVEDNUTÝM PRSTEM, ALE POZDĚJI UŽ I PUŠKOU. LESNÍ PERSONÁL SVÁDĚL S PYTLÁKY DOSLOVA DENODENNÍ BOJ O ŽIVOT. OTRLOST, ZÁKEŘNOST, CHAMTIVOST, MSTA, VÁŠEŇ, ALE I NOUZE A BÍDA PYTLÁKŮ BYLY DŮVODEM ČASTÝCH KRVAVÝCH TRAGÉDIÍ. LESY SE STALY MLČÍCÍMI SVĚDKY HRŮZOSTRAŠNÝCH PŘÍBĚHŮ MEZI PYTLÁKY A HAJNÝMI.

Šarvátka mezi hajným a pytlákem na pohlednici Augusta Dieffenbachera šla poštou roku 1906 z Prahy do Horní Rokytnice v Krkonoších.

Vlevo výřez z poštou neprošlé pohlednice Josefa Ringeilena. Pytláci mnohdy lovili ve dvojicích, ale i ve výšečetných skupinách, čímž se stávali mnohem nebezpečnějšími. I vzdávající se pytlák bez zabavené flinty často překvapil myslivce svým tajně nošeným revolverem nebo nožem.

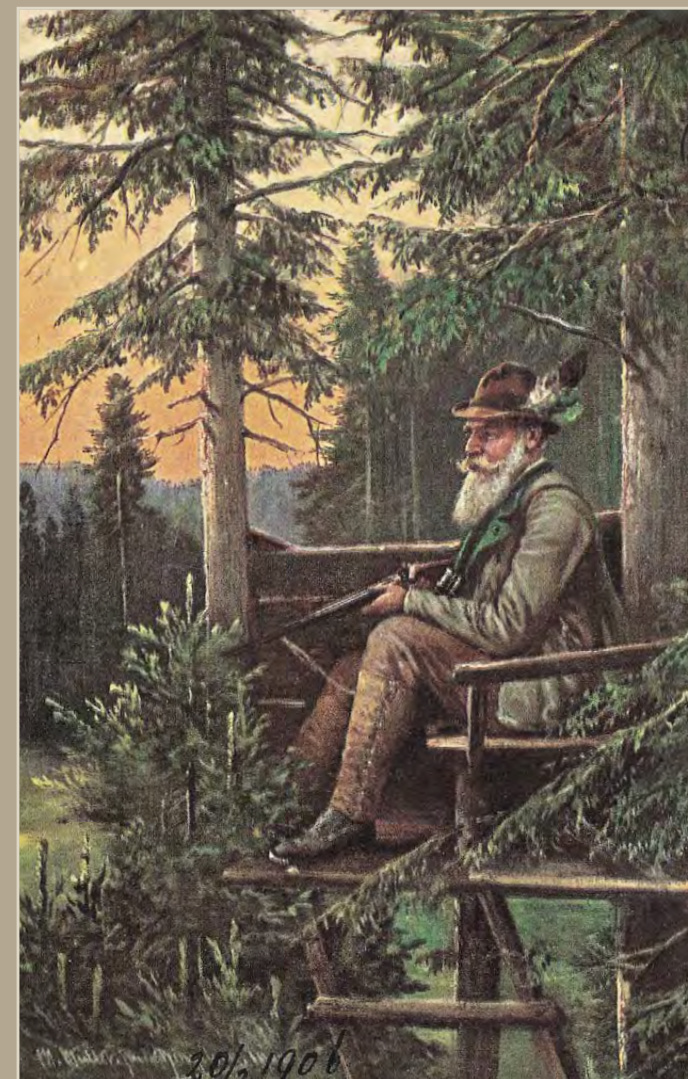
Dva malíři, G. Graff a M. Müller spolu vytvořili tuto poštu neprošlou humornou pohlednicí lovce zajíců. Ty tam jsou ale již doby velkých zaječích úlovků. Nevěřicně jsem poslouchával vyprávění pánů myslivců Nováka, Petránka a Chrousta z Kořenic o jejich honech v šedesátých letech 20. stol. Na výradech se tam běžně objevovalo i přes 500 zajíců. Nedávno mi toto potvrdil i myslivec pan Jiří Suchý, ketrý se těchto honů zúčastnil.

Tato pohlednice malířské dvojice Ringeisen - Müller byla odeslaná z Českých Budějovic 1. 4. 1915 panu Františkovi Kubkovi, mlynáři na „Slabově“, pošta Nadějkov u Tábora. Myslivci využívali stop zvěře ve sněhu ke sledování veškerého dění v revíru i k lovu samotnému. Mnohdy stopy v nečekaně padajícím sněhu prozradily i neopatrného pytláka. Čerstvě napadlý sníh se nazývá obnova, ale kdysi se mu říkalo zánova.

V roce 1905 vytvořili společně páni malíři Ringeisen a Müller sérii pohlednic s postavami myslivců. Toto je jedna z nich, odeslaná roku 1908 fabrikantovi Hoffmannovi do Dubí jako pozvánka k jubilejní výstavě „Schůzky nimrodů“. Ta se konala v restauraci pana V. Panochy v Praze. Označení Nimrod se užívá pro lovce dodnes. Biblická postava Nimrod byl nejlepším lovcem Mezopotámie v době založení Babylonské věže.

Maďarskou poštou prošla v únoru 1906 tato pohlednice Morizte Müllera ml. s myslivcem na posedu. Slovo myslivec je český výraz od slova myslit. Myslivec by tedy měl být osobou myslící, znalou způsobu života zvěře a schopnou zvěř ochraňovat i lovit. Nejčastějšími způsoby individuálních lovů jsou čekání na posedu, nebo šoulačka, což je přiblížení se ke zvěři na dostřel. V minulosti se šoulačka říkalo honba přiloudáním.